

Riktlinjer för barnkonventionen i Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Riktlinje

Beslutande instans: Kommunstyrelsen

Datum för beslut: 2021-09-06

Diarienummer: 2021.019 KS

Gäller för: Samtliga förvaltningar

Giltighetstid: - -

Revideras senast: - -

Dokumentansvarig: MR-strateg

Riktlinjer för barnkonventionen

Varje barn i Alingsås kommun har rättigheter - mänskliga rättigheter. Dessa riktlinjer vilar på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Den baseras även på FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som är upptagen i svensk lag (2020-01-01), samt nationella strategin för att stärka barnets rättigheter.

Syftet med dessa riktlinjer är att vara ett stöd till förvaltningarna i implementeringen av barnrättsperspektivet, men även att ha med barnets perspektiv och barnperspektiv när det ska fattas beslut som påverkar barn.

Alla som direkt eller indirekt arbetar med barn, berörs av barnkonventionen. Oavsett om du träffar barn i ditt arbete eller fattar beslut som påverkar dem, så har du ett ansvar att ta med barnets perspektiv och rättigheter i din planering och i ditt utförande.

Ibland är det uppenbart att ett beslut kommer att påverka barn, i andra fall är det inte lika tydligt. I båda situationerna är det viktigt att använda barnkonventionen och se vad den säger om barns rättigheter i de beslut som fattas.

Barn påverkas till exempel när

- Kommunen ska bygga ett kulturhus
- En stadsplanerare förbereder nya cykelvägar
- En socialsekreterare beslutar om ekonomiskt bistånd för en förälder
- Politiker ska fatta beslut och fördela resurser
- Revisorerna granskar kommunen

Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, antogs i november 1989 i FN:s generalförsamling och fick stor uppslutning bland världens länder. Sverige ratificerade konventionen 1990 och åtog sig därmed att använda alla tillgängliga resurser för att uppfylla den. Från 2020 är barnkonventionen upptagen i svensk lag, för att stärka konventionen ytterligare. Barnkonventionen syftar till att ge barn oavsett bakgrund rätt att behandlas med respekt, att få komma till tals och inte bli diskriminerade. Bland annat ska barnets bästa komma i främsta rummet i alla åtgärder som rör barn. Barnkonventionen består i sin helhet av 54 artiklar. Fyra av barnkonventionens artiklar är så kallade huvudprinciper vilka ska vara styrande för tolkning av övriga artiklar, men de har också en egen självständig betydelse.

Artikel 2 – Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3 – Barnets bästa ska komma främst i rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare.

Artikel 6 – Barn har en inneboende rätt till livet och ska säkerställas överlevnad och utveckling.

Artikel 12 – Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som

berör barn. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad. Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år. Detta innebär att kommunen har ett stort ansvar. I kommunen fattas många beslut som påverkar barn både idag och i framtiden.

Tre perspektiv att ha koll på

Inför ett beslut bör tre olika perspektiv ha beaktats för att kunna fatta ett så bra beslut som möjligt, eller utföra uppdraget så bra som möjligt. Oavsett om man är tjänsteperson eller politiker, träffar barn i sitt arbete eller fattar beslut som påverkar dem, har man ett ansvar att ta med barnets perspektiv och rättigheter både i planering och utförande. Här nedan finns en sammanfattning av vad de tre olika perspektiven innebär.

Barnets perspektiv

är barnets egen syn på sitt liv och sin omvärld baserat på barnets ålder, mognad, erfarenheter, traditioner, kultur och nuvarande livssituation. Barnets perspektiv är dynamiskt och ändras under barnets uppväxt. Vuxna kan ta del av barnets perspektiv, när barnet själv berättar. Det är den vuxnes ansvar att säkerställa att barnets perspektiv beaktas, i frågor som rör barnet.

Barnperspektiv

är den enskilda vuxnas syn på barnet, på barndom och barndomens villkor. Vuxna bygger sitt barnperspektiv på egna erfarenheter, från barndom, barn i den egna närheten, personliga värderingar och professionell kunskap. Även faktorer som tradition och kultur, formar den vuxnes barnperspektiv. Barnperspektivet påverkas också av samhällets barnsyn som formas av bland annat lagstiftning, normer och attityder.

Barnrättsperspektiv

innebär att ha barnkonventionen som utgångspunkt, i arbetet med barn och i beslutsfattande som rör barn. Det innebär att belysa en fråga utifrån de rättigheter varje barn har, enligt barnkonventionen. Det innebär också att väga in hur rättigheterna tolkas av FN:s barnrättskommitté, i dess rekommendationer och allmänna kommentarer. För att säkerställa ett barnrättsperspektiv ska - som minimum - barnkonventionens fyra grundprinciper beaktas, men gärna fler av rättigheterna.

Grundprinciper

Hållbara strukturer för barns rättigheter

Alingsås kommun vill tillsammans med barn, bygga hållbara strukturer för att barn ska kunna tillgodogöra sig sina rättigheter.

Barn ska känna till sina rättigheter

Barn i Alingsås kommun ska känna till sina rättigheter och ha verktyg att använda dem.

Uppmärksamma barn i utsatta situationer

Barn i Alingsås kommun ska ha en trygg, utvecklande och hälsosam livsmiljö. Särskilt de barn som lever i en utsatt situation ska känna sig inkluderade och ha förutsättningar att påverka sina liv.

Skickliga och modiga vuxna

Vuxna som arbetar i Alingsås kommun ska vara skickliga och modiga förebilder, för barn, gällande deras rättigheter.

Ansvarsfördelning

Alingsås kommuns förtroendevalda, chefer och medarbetare har ett gemensamt ansvar, att förverkliga barnkonventionens intentioner. Alla nämnder och kommunala bolag ska arbeta med att stärka barns rättigheter och möjligheter. Det övergripande och samordnande ansvaret för arbetet åläggs kommunstyrelsen.

Nämnd/styrelse

Varje nämnd/styrelse ansvarar för att uppfylla barnrättsperspektivet inom sitt område. Ledningsgruppen på varje förvaltning/bolag ansvarar för, att det i verksamhets- och handlingsplaner tydligt framgår vilka insatser som ska göras. Tjänstemannadialogen sker årligen mellan förvaltnings- och bolagsledning och ansvarig personal på kommunledningskontoret för att följa upp vilka insatser som har gjorts. Dessa riktlinjer ska utgå ifrån ovan listade grundprinciper.

Kommunledningskontoret

Kommunledningskontoret är stödfunktion, när det gäller kunskapshöjande insatser kring FN:s barnkonvention, till Alingsås kommuns förtroendevalda, styrelser, chefer och medarbetare.

Uppföljning

Kommunstyrelsen ansvarar årligen för uppföljning av riktlinjerna. Riktlinjer för barnkonventionen i Alingsås kommun ska aktualiseras varje mandatperiod och revideras vid behov.

Checklista utifrån barnperspektiv

En central princip i barnkonventionen är att barnets bästa särskilt ska uppmärksammas vid alla åtgärder som rör barn (artikel 3). Det innebär att hänsyn ska tas till alla samlade rättigheter som barnet har, enligt konventionen, och till de behov och intressen som det enskilda barnet har. Inför ett beslut eller en åtgärd ska därför ansvarig beslutsfattare överväga om beslutet eller åtgärden berör barnet eller barnen, och i så fall på vilket sätt, det vill säga, ha ett barnperspektiv.

Innan beslut fattas ska i alla sammanhang följande frågor ställas. Om svaret på någon av frågorna är NEJ, fundera på hur du kan få ett beslut som följer barnkonventionen och om en barnkonsekvensanalys ska upprättas för att pröva barnets bästa.

1. Påverkar beslutet barn?
Ja Nej
Förklara oavsett svar:

2. Har barn fått uttrycka sina åsikter?
Ja Nej
Förklara oavsett svar:

3. Hur har barns bästa beaktats?
Kommentarer:

4. Beskriv eventuella intresseavväganden
Kommentarer: